

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i

HUMANISTISKA STUDIER

Studies in the Humanities

Studieplanen är utfärdad den 5 december 2017 (ORU 5.1-05718/2017).¹ Den har senast ändrats den 4 mars 2020 (ORU 2020/00073).²

Med stöd av 6 kap. 26 § högskoleförordningen (1993:100, HF) föreskriver Örebro universitet följande.

1 Ämnesbeskrivning

Ämnet humanistiska studier tematiserar kulturförståelse och språkliga praktiker i ett humanistiskt, kulturellt och historiskt perspektiv. Ämnets inriktningar förenas i att de utifrån en öppenhet för olika teoretiska perspektiv och metodologiska anslag har ett gemensamt fokus på frågor som rör individers och grupperns värderingar, förståelse och tolkning av världen, samt på interaktion och kommunikation inom och över kulturgränser. Anslaget är inom samtliga ingående ämnesinriktningar både dåtids-, samtids- och framtidsorienterat.

Ämnet har fem ämnesinriktningar:

engelska

historia

litteraturvetenskap

retorik

svenska språket

Historia problematiserar samhällets tidsdimensioner och lyfter fram förändring och kontinuitet i det förflutna. Bland de områden där det finns särskild forskningskompetens vid Örebro universitet kan nämnas genushistoria, kulturhistoria och migrationshistoria. Den historievetenskapliga forskningen vid Örebro universitet har, tillsammans med den litteraturvetenskapliga forskningen, ett fokus på berättande och berättelser och deras betydelse för mänskligt meningsskapande.

Inom ämnesinriktningarna litteraturvetenskap och engelska studeras litteraturhistoria, litteraturteori och litteraturdidaktik. Vid Örebro universitet finns det särskild kompetens inom områden som äldre och samtida skönlitteratur och genreöverskridande texter samt inom teoretiska perspektiv såsom narratologi och kulturstudier.

---

¹ Fakultetsnämnden för humaniora och socialvetenskap

² En konsekvensändring i den allmänna studieplanen har införts i enlighet med ett gemensamt fakultetsnämndsbeslut fattat den 12 september 2019 (ORU 2019/04114) av Fakultetsnämnden för humaniora och socialvetenskap, Fakultetsnämnden för medicin och hälsa samt Fakultetsnämnden för ekonomi, natur- och teknikvetenskap.

Retorik grundas på klassiska teorier och metoder för att kritiskt analysera persuasiva handlingar och objekt som tal, text, bild och andra symboliska uttryck. Forskningen vid Örebro universitet bedrivs inom så skilda områden som kriskommunikation, interkulturell retorik, kroppsspråk, visuell retorik, retorik och genus samt retorik och utbildning.

Ämnesinriktningarna svenska språket och engelska tematiserar ett antal aspekter av olika språksamhällen ur såväl ett historiskt som ett nutida perspektiv. Vid Örebro universitet finns det en särskild kompetens inom områden som multimodalitet, språklig variation i tal och skrift och literacy och skriftkompetens, det senare inte minst ur ett ämnesdidaktiskt perspektiv.

Betoningen på ämnesdidaktik delas av engelska, historia, litteraturvetenskap och svenska språket; skolämnet svenska motsvaras traditionellt och vid Örebro universitet av ämnena svenska språket och litteraturvetenskap.

Forskarutbildningen relaterar till forskningsmiljöer vid universitetet som Berättande, liv, mening, Språk och retorik i samhället, Centrum för Kriskommunikation samt didaktiska forskningsmiljöer.

Utbildningen innehåller såväl för ämnet gemensamma delar som fördjupning inom respektive ämnesinriktning.

2 Examensmål

Examensmålen framgår av bilaga 1 till denna studieplan. De olika utbildningsmomenten ska tillsammans ge doktoranden förutsättningar att uppfylla samtliga examensmål. Närmare hänvisningar till målen ges i examenskraven i avsnitt 5 och 6.

3 Antagning till utbildningen - behörighet och urval m.m.

Bestämmelser om behörighet och urval finns i bilaga 2 till denna studieplan. Om antagning i övrigt, se universitetets antagningsordning.

4 Allmänt om utbildningens upplägning³

Det finns två utbildningar på forskarnivå – en som avslutas med doktorsexamen (240 högskolepoäng, motsvarande fyra års utbildning på heltid) och en som avslutas med licentiatexamen (120 högskolepoäng, motsvarande två års utbildning på heltid).

Utbildningen består huvudsakligen av kurser och av arbete med avhandling respektive uppsats, vilka examineras genom disputation respektive prov. Den studerande förutsätts delta aktivt i seminarier och andra stödjande moment under hela studietiden. Den studerande rekommenderas vidare att ta till vara de tillfällen som erbjuds att bevista gästföreläsningar m.m. inom universitetet samt att delta i och medverka vid nationella och internationella konferenser.

För varje doktorand utses minst två handledare, som ska ge stöd åt doktoranden under utbildningen.⁴ En av dem utses till huvudhandledare. Studiernas närmare upplägning bestäms i en individuell studieplan.

---

³ 6 kap. 4, 5, 28 och 29 §§ HF samt lokala riktlinjer för upplägningen av utbildningen på forskarnivå

⁴ För doktorander som har börjat sin utbildning före den 1 juli 2007 gäller inte högskoleförordningens krav om minst två handledare, utan den äldre bestämmelsen om minst en handledare (p 18 övergångsbestämmelserna till SFS 2006:1053).

Utöver kraven i den allmänna studieplanen kan doktoranden ha särskilda krav för sin utbildning, exempelvis kurser som är obligatoriska inom ramen för en forskarskola, vilka ska framgå av den individuella studieplanen. Fördelningen mellan kurser/prov och avhandling/upsats ska likväl vara i enlighet med utbildningens uppläggning.

Poängöversikt

Översikt över utbildningens uppläggning och examenskraven	Kurser/prov, högskolepoäng		Avhandling respektive uppsats, högskolepoäng	Summa högskolepoäng
	Obligatoriska	Valbara		
Doktorsexamen	15	45	180	240
Licentiatexamen	7,5	32,5	80	120

5 Examenskrav för doktorsexamen i ämnet i allmänhet, 240 hp

För doktorsexamen fordras att doktoranden

- dels har blivit godkänd vid prov⁵ om 60 högskolepoäng som ingår i kurskraven nedan,
- dels har fått en vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling) motsvarande 180 högskolepoäng godkänd. Avhandlingen skall försvaras muntligen vid en offentlig disputation.⁶

Obligatoriska kurser, sammanlagt 15 hp

Språk-, historie-, litteratur- och retorikvetenskapliga teorier och metoder A, 7,5 hp
Kurs och prov ska avse del av mål D1, D2, D3, D4, D6, D8 och D10, bilaga 1.

Vetenskapsteori, 7,5 hp

Kurs och prov ska avse del av mål D2, D3, D4 och D10, bilaga 1.

Valbara kurser, sammanlagt 45 hp

Vilka kurser som en doktorand ska läsa bestäms utifrån doktorandens behov med hänsyn till målen. Valet av kurser planeras av den studerande i samråd med handledarna och bestäms i den individuella studieplanen.

Block I: Fördjupningskurser inom någon av de olika ämnesinriktningarna, sammanlagt 30 hp

Kurser och prov ska avse del av mål D1, D2, D7 och D10, bilaga 1.

Block II: Fördjupad teoretisk och metodologisk kunskap inom något för forskningsprojektet relevant område, 0-15 hp

Kurser och prov ska avse del av mål D2, D3, D9 och D10, bilaga 1.

Block III: Att forska och utbilda, 0-15 hp

Kurser och prov ska avse mål ska avse ett eller flera av följande mål D7, D8, D9 och D 10, bilaga 1.

Block IV: Vetenskapen och dess villkor, 0-15 hp

Kurser och prov ska avse ett eller flera av följande mål D2, D3, D4, D7, D9 och D10.

---

⁵ 6 kap. 32 § HF

⁶ 6 kap. 5 och 33 §§ HF

Doktorsavhandling och disputation, 180 hp

Vid disputationen ska bedömningen av doktorsavhandling och försvar avse samtliga mål för doktorsexamen, bilaga 1.

6 Examenskrav för licentiatexamen i ämnet i allmänhet, 120 hp

Licentiatexamen är slutexamen för den som är antagen till licentiatutbildning. Även den som är antagen till utbildning för doktorsexamen har rätt att ta ut licentiatexamen, som etappexamen.⁷ Examenskraven i detta avsnitt gäller både slutexamen och etappexamen.

För licentiatexamen fordras att doktoranden

- dels har blivit godkänd vid de prov⁸ om 40 högskolepoäng som ingår i kurskraven nedan,
- dels har fått en vetenskaplig uppsats godkänd som motsvarar 80 högskolepoäng.⁹

För kurser och block som är gemensamma för licentiat- och doktorsexamen, se mål och beskrivningar i avsnitt 5. För eventuella övriga kurser och block, se nedan.¹⁰

Obligatoriska kurser, sammanlagt 7,5 hp

Språk-, historie-, litteratur- och retorikvetenskapliga teorier och metoder A, 7,5 hp
Kurs och prov ska avse mål D1, D2, D3, D4, D6, D8 och D10, bilaga 1.

Valbara kurser, sammanlagt 32,5 hp

Vilka kurser som en studerande ska läsa bestäms utifrån dennes behov med hänsyn till målen. Valet av kurser planeras av den studerande i samråd med handledarna och bestäms i den individuella studieplanen.

Block I: Fördjupningskurser inom någon av de olika ämnesinriktningarna, 20-32,5 hp

Kurser och prov ska avse del av mål D1, D2, D7 och D10, bilaga 1.

Block II: Fördjupad teoretisk och metodologisk kunskap inom något för forskningsprojektet relevant område, 0-12,5 hp

Kurs och prov ska avse mål D1, D2, D9 och D10

Block III: Vetenskapen och dess villkor, 0-12,5 hp

Kurser och mål ska avse ett eller flera av följande mål D2, D3, D4, D7 D9 och D10.

Vetenskaplig uppsats

Vid examination av uppsatsen ska bedömningen avse samtliga mål för licentiatexamen, bilaga 1.

8 Ytterligare information

Ytterligare information om reglerna för utbildningen på forskarnivå finns på universitetets webbplats. Där finns bl.a. universitetets antagningsordning och annan information om nationella och lokala regler.

---

⁷ Universitetets lokala examensföreskrifter

⁸ 6 kap. 32 § HF

⁹ 6 kap. 5 § HF

¹⁰ Eftersom licentiatexamen kan vara en etappexamen på vägen mot doktorsexamen bör licentiatkurserna liksom doktorskurserna vara kopplade till målen för doktorsexamen, se vidare riktlinjerna för allmänna studieplaner för utbildning på forskarnivå.

- - -

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Den allmänna studieplanen i humanistiska studier träder i kraft den 1 januari 2018. En doktorand antagen till något av de tidigare ämnena historia, litteraturvetenskap, retorik, språkstudier, svenska språket ska som huvudregel slutföra sina studier enligt de examenskrav som gällde för doktoranden den 31 december 2017 enligt det tidigare ämnets allmänna studieplan med övergångsbestämmelser. Prefekten får dock i den individuella studieplanen besluta att en doktorand får gå över till den nya allmänna studieplanen i humanistiska studier.

- - -

Ändringen av den allmänna studieplanen den 22 augusti 2019 träder i kraft den 22 augusti 2019. Ändringen avser en omformulering i ämnesbeskrivningen (avsnitt 1) med anledning av organisationsförändring, och medför inga ändringar i krav för doktorsexamen eller licentiatexamen.

- - -

De ändringar som har beslutats av fakultetsnämnderna den 3, 4 och 12 september 2019 träder i kraft den 1 oktober 2019. Beslutet medför inga ändringar i sak.

- - -

Ändringen av den allmänna studieplanen den 4 mars 2020 träder i kraft den 1 april 2020. Ändringen avser borttagandet av inriktningen för doktorander inom forskarskolan utbildningsvetenskap med inriktning mot didaktik (UVD) (avsnitt 1,4, 6 och 8). Redan antagna doktorander slutför sin utbildning enligt äldre examenskrav. Om en doktorand begär det och det är lämpligt kan prefekt i den individuella studieplanen besluta att doktoranden ska gå över till utbildning enligt de nya examenskraven.

Examensmål¹¹

Mål för DOKTORSEXAMEN	Mål för LICENTIATEXAMEN
För doktorsexamen ska doktoranden	För licentiatexamen ska doktoranden
<i>Kunskap och förståelse</i>	<i>Kunskap och förståelse</i>
D1 visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och	L1 visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.
D2 visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.	L2 (för motsvarighet till D2 se L1 andra delen)
<i>Färdighet och förmåga</i>	<i>Färdighet och förmåga</i>
D3 visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,	L3 (direkt motsvarighet till D3 saknas)
D4 visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,	L4 visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
D5 med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,	L5 (direkt motsvarighet till D5 saknas, se dock L4 andra delen)
D6 visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,	L6 visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
D7 visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och	L7 (jfr L11)
D8 visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.	L8 visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.
<i>Värderingsförmåga och förhållningssätt</i>	<i>Värderingsförmåga och förhållningssätt</i>
D9 visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och	L9 visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
D10 visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.	L10 visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
	L11 visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling (jfr D7).

¹¹ Utdrag ur examensordningen, bilaga 2 högskoleförordningen (1993:100)

Antagning till utbildning på forskarnivå - behörighetskrav

1 Tillträdeskrav - högskoleförordningen

Till utbildning på forskarnivå får endast så många doktorander antas som kan erbjudas handledning och godtagbara studievillkor i övrigt och som har studiefinansiering enligt reglerna i högskoleförordningen.¹²

För att bli antagen till utbildning på forskarnivå krävs det att sökanden

1. har grundläggande behörighet och den särskilda behörighet som universitetet kan ha föreskrivit, och
2. bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen.¹³

2 Behörighetskrav

2.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet till utbildning på forskarnivå har den som har

1. avlagt en examen på avancerad nivå,
2. fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller
3. på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Universitetet får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl.¹⁴

Övergångsregler

Även den som har en *utbildning eller examen från grundläggande högskoleutbildning* som motsvarar behörighetskraven ovan ska vara behörig.¹⁵ Undantag från behörighetskraven får göras även i dessa fall, om det finns särskilda skäl.¹⁶

---

¹² 7 kap. 34 § HF

¹³ 7 kap. 35 § HF

¹⁴ 7 kap. 39 § HF

¹⁵ P 10 övergångsbestämmelserna till SFS 2006:1053

¹⁶ Tidigare övergångsbestämmelse P 11 till SFS 2006:1053 har upphört sedan utgången av juni 2015.

2.2 Särskild behörighet

Särskild behörighet för att bli antagen till utbildning på forskarnivå i ämnet har den som i sin högskoleutbildning har godkänt betyg på kurser om minst 90 högskolepoäng inklusive ett självständigt arbete om minst 15 högskolepoäng i engelska, historia, litteraturvetenskap, retorik eller svenska språket beroende på sökt inriktning inom ämnet. Särskild behörighet har även den som har examen från lärarutbildning med godkänt betyg på kurser om minst 90 högskolepoäng som avser skolämnet engelska, historia eller svenska, inklusive självständigt arbete om minst 15 högskolepoäng med inriktning engelska, historia, svenska språket eller litteraturvetenskap, beroende på sökt inriktning inom ämnet. Särskild behörighet har vidare den som inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Övergångsregler

Även den som har en utbildning eller examen från grundläggande högskoleutbildning som motsvarar behörighetskraven enligt föregående stycke ska vara behörig.¹⁷

2.3 Förmåga i övrigt att tillgodogöra sig utbildningen

Bedömningen av om sökanden har sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen ska göras utifrån sökandens utbildning och annan tidigare verksamhet samt de uppsatser och andra självständiga arbeten av vetenskaplig karaktär som sökanden har gett in (jämför bedömningsgrunder enligt universitetets urvalsföreskrifter nedan).

3 Urval mellan sökande

Urval ska göras med hänsyn till de sökandes förmåga att tillgodogöra sig utbildningen. Universitetet bestämmer vilka bedömningsgrunder som ska tillämpas vid prövningen av förmågan att tillgodogöra sig utbildningen.

Enbart det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får dock inte vid urval ge sökanden företräde framför andra sökande.¹⁸

Bedömningsgrunder vid urval¹⁹

Bedömningsgrunderna A - B syftar till att möjliggöra en prövning av sökandens förmåga att tillgodogöra sig utbildningen. De bör därför vara relevanta för sökandens möjlighet att senare uppnå målen med utbildningen. Målen beskrivs i bilaga 1 till denna allmänna studieplan.

¹⁷ P 10 övergångsbestämmelserna till SFS 2006:1053

¹⁸ 7 kap. 41 § HF

¹⁹ Lokala föreskrifter om urval till utbildning på forskarnivå m.m.

A Utbildning och annan tidigare verksamhet – formella meriter

Bedömningen grundar sig på ingivna intyg och betyg samt examensbevis och/eller kursbevis.

Meriterande är utbildning och erfarenhet som bidrar till att sökanden framgångsrikt ska kunna tillgodogöra sig utbildningen i det sökta ämnet.

- Utbildning

Särskild vikt läggs vid utbildningens omfattning, djup och betyg inom området för det sökta ämnet, särskilt betyg på självständiga skriftliga arbeten.

Stor vikt läggs även vid utbildningens omfattning, djup och betyg inom andra områden av stor relevans för det sökta ämnet.

- Annan tidigare verksamhet

Särskild vikt läggs vid längre och självständig yrkesverksamhet av stor relevans för det sökta ämnet.

B Skicklighet – visad kunskap, färdighet och förmåga

Bedömningen grundar sig på en värdering av sökandens ingivna uppsatser och andra självständiga skriftliga arbeten av vetenskaplig karaktär samt en projektbeskrivning²⁰. För de sökande som därvid bedöms vara mest meriterade tillkommer vid behov intervju och referenstagning.

Meriterande är att sökanden kan visa prov på sådan kunskap, färdighet och förmåga som bidrar till att sökanden framgångsrikt ska kunna tillgodogöra sig utbildningen i det sökta ämnet. Exempel på detta är

- god teoretisk, analytisk och metodologisk kunskap,
- god förmåga att skriftligt och muntligt diskutera frågeställningar och slutsatser,
- intellektuell självständighet och
- god förmåga att genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar.

Särskild vikt läggs vid sökandens förmåga att

- identifiera och formulera realistiska och fruktbara forskningsfrågor
- integrera kunskaper och erfarenheter och applicera dem på sätt och i sammanhang där de inte tidigare har använts samt
- föra en dialog präglad av såväl självständighet som samarbetsförmåga.

C Sammanvägning av meriter

Enbart det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får inte vid urval ge sökanden företräde framför andra sökande (7 kap. 41 § HF).

Vid sammanvägning av bedömningsgrunderna A och B läggs störst vikt vid bedömningsgrunden B Skicklighet.

D Jämställdhet

Vid likvärdiga meriter efter sammanvägningen enligt ovan ges företräde till sökande från underrepresenterat kön bland doktoranderna i ämnet.²¹ Med underrepresenterat kön avses här att andelen kvinnliga eller manliga doktorander inom ämnet understiger 40 procent.

---

²⁰ Projektbeskrivningen bör innehålla upplysningar om ämne och syfte, frågeställningar och disposition, forskningsmässigt intresse, teori och metod samt material, och till omfattningen vara 5-10 sidor.

²¹ 1 kap. 5 § andra stycket högskolelagen (1992:1434) m.fl. bestämmelser